

The Quality Management for Organic Fertilizer Production of Farmers in Damnoensaduak District, Ratchaburi Province

Sukhanya Mitatsa

Master of Public Administration Program, Stamford International University

Corresponding Author: giftl2azz19liim@outlook.com

Received: April 11, 2019 Revised: June 7, 2019 Accepted: July 19, 2019

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the quality of organic fertilizer production of the farmers, and 2) to study the factors affecting the quality of organic fertilizer production in Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province. The sample used in a research included 150 representative farmers from Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province. The research tool was the 5 levels of query questionnaires such as frequency, percentage, mean, standard deviation, variance, and multiple regression analysis.

The results showed that: 1) the overall and each aspect of farmers towards the quality of organic fertilizer production was at moderate level. When it was considered into each aspect, it found that the consumer aspect was at high level followed by price, product, and distribution channel. 2) Referring to the factors of organic fertilizer production, the overall aspect was at high level while the equipment and capital was in the first rank followed by the material, the system management and the personnel respectively. The personal factor affecting the quality of agricultural production was organic farming period, which was at significant level of 0.001. Whereas household income was at significant level of .05. The factors of producing organic fertilizers affect the quality of agricultural fertilizer production operation in Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province at the significant level of .001. It was revealed that the organic fertilizer production and personnel have associated with the quality of agricultural fertilizer production at the significant level of .001.

Keywords: Management, Manufacturing Quality, Organic Fertilizer.

การจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรจังหวัดราชบุรีในเขตพื้นที่ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สุกัญญา มิตตัสสา

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Corresponding Author: giftl2azz19liim@outlook.com

ได้รับบทความ: 11 เมษายน 2562 ปรับปรุงแก้ไข: 7 มิถุนายน 2562 ตอรับตีพิมพ์: 19 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร 2) ศึกษาปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีผลต่อคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนเกษตรกรในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้บริโภคมักมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 2) ส่วนปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และด้านเงินทุนมีความคิดเห็น อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านวัสดุ ด้านการบริหารระบบ ด้านบุคลากร ตามลำดับ ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร ได้แก่ ระยะเวลาในการทำเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และรายได้ครัวเรือนต่อปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ได้แก่ ด้านบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

คำสำคัญ: การจัดการ, คุณภาพการผลิต, ปุ๋ยอินทรีย์

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีภูมิประเทศเหมาะแก่การทำการเกษตร โดยอาศัย พืชพารัพยากรที่อยู่ในประเทศ แต่ปัจจุบันประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนลดลง อันเนื่อง มาจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่ประชากรของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงต้องเร่ง เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรสู่ภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรมในประเทศ รวมถึงการส่งออกผลิตผล ไปยังต่างประเทศด้วย ทั้งนี้เพื่อเพิ่มดุลการค้าให้แก่ประเทศไทย ดังนั้น จึงได้มีการนำสารเคมีมาใช้ในการ เกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตและกำจัดศัตรูพืชให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันสารเคมี เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของเกษตรกรและยังทำให้เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เกิดปัญหา โรคภัยจากสารพิษสะสมอยู่ในร่างกายทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การทำให้สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศเปลี่ยนไปในทางเลวร้ายในที่สุด (ทัศนีย์ อัดตนันท์, และประทีป วีระพัฒนนิรันดร์, 2556)

ปุ๋ยเคมีเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตพืชด้านการเจริญเติบโต และสร้างผลผลิตให้แก่เกษตรกร ผลผลิตที่ได้ในการเกษตรจึงเป็นผลผลิตที่มีสารพิษตกค้างจากการใช้สารเคมี ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้าน สุขภาพต่อผู้บริโภคในเวลาต่อมา และมีตัวอย่างพิษภัยของการใช้สารเคมีในการผลิตภาคเกษตรที่ ต่อเนื่องและยาวนานทำให้ผู้คนเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ผลิตหรือผู้บริโภคก็ ตาม โดยเห็นได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยจากสารเคมี และมาจากกระบวนการผลิตที่ไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อม จะเป็นที่ต้องการของตลาดโลกในปัจจุบัน ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตค่อนข้างสูง และ มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอนาคต ในขณะเดียวกันก็ปรากฏว่าตลาดมีการกีดกันสินค้าการเกษตร ที่ผลิตโดยกระบวนการที่ไม่สะอาดและทำลายสิ่งแวดล้อม (ทัศนีย์ อัดตนันท์, และประทีป วีระพัฒนนิรันดร์, 2556)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร เร่งส่งเสริมให้มีการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีและเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ตามนโยบาย ของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เบื้องต้นได้สั่งการให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทั่ว ประเทศดำเนินการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่ 882 อำเภอ 77 จังหวัด โดยให้เกษตรกรตำบลบูรณาการ ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เร่งส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 4 ประเภท ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด โกลบตอซังข้าวและพืชไร่ และน้ำหมักชีวภาพ อย่างน้อยตำบลละ 50 ตัน มีเป้าหมาย ไม่น้อยกว่า 250,000 ตัน ซึ่งทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมาย ให้กรมส่งเสริมการเกษตร เร่งส่งเสริมให้มีการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปริมาณการใช้ ปุ๋ยเคมีและเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ตามนโยบายของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เบื้องต้นได้สั่งการให้สำนักงานเกษตรจังหวัดทั่วประเทศดำเนินการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใน พื้นที่ 882 อำเภอ 77 จังหวัด โดยให้เกษตรกรตำบลบูรณาการร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เร่งส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ 4 ประเภท ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด โกลบตอซังข้าว และพืชไร่ และน้ำหมักชีวภาพ อย่างน้อยตำบลละ 50 ตัน มีเป้าหมายไม่น้อยกว่า 250,000 ตัน ซึ่งทำให้ เกษตรกรมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และหันมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเพิ่ม มากขึ้น (เดลินิวส์, 2558, ย่อหน้า 1)

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้หลายฝ่ายในองค์กรพยายามแสวงหาทางออกให้แก่สังคม จึงเกิดเป็นกลุ่มเกษตรกรรวมทางเลือกที่มีพื้นฐานของระบบเกษตรอินทรีย์เป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกร ซึ่งเป็นระบบที่ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ในการป้องกัน กำจัดศัตรูพืช วัชพืช หรือในการกระตุ้นการเจริญเติบโตของพืช แต่ให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและระบบนิเวศ รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพขนาดต่างๆ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อผลิตปุ๋ยใช้เอง และรวมไปถึงการทำเป็นวิสาหกิจ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์แล้ว ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่ประสบ ก็คือ ปัจจัยการผลิตของเกษตรกรไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน คุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไม่ได้ และกำลังการผลิตของกลุ่มยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ส่วนด้านการตลาดของกลุ่มยังขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย วัตถุดิบบางอย่างมีแนวโน้มสูงขึ้นทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นไปด้วย อีกทั้งวัตถุดิบส่วนใหญ่เป็นมูลสัตว์ ทำให้เกษตรกรบางกลุ่มนำมูลสัตว์มาใช้เอง นอกจากนั้น การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีต้นทุนต่ำทำให้มีคู่แข่งรายใหม่ได้ง่าย โดยเฉพาะเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมในการใช้ปุ๋ยเคมีอยู่เนื่องจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไม่ได้ผลรวดเร็วทันใจ ต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพของดินในระยะหนึ่ง (ทัศนีย์ อัดตันทน์, และประทีป วีระพัฒนนิรันดร์, 2556)

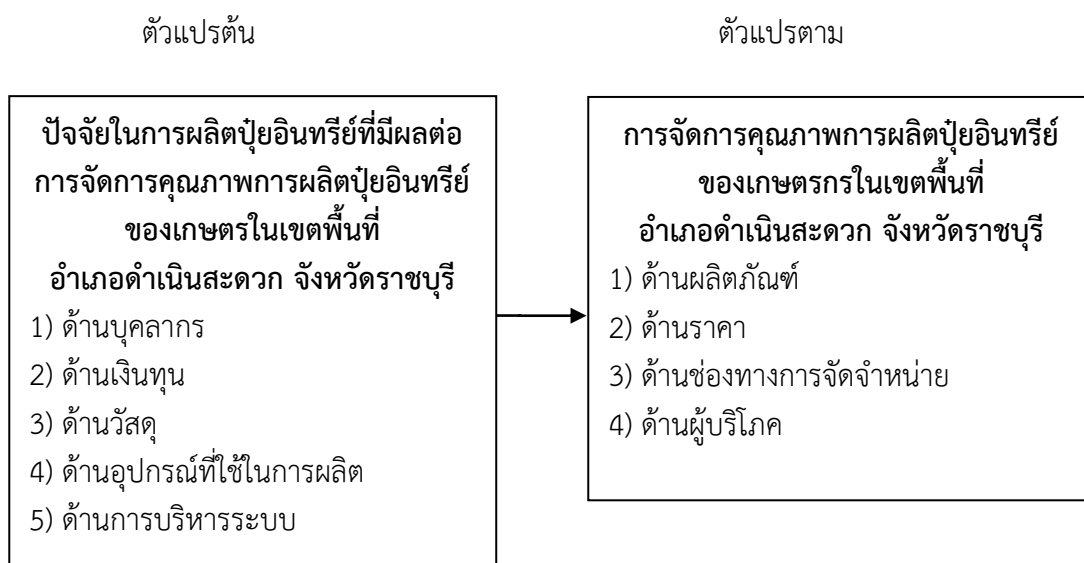
จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เพื่อลดต้นทุนการผลิตตามนโยบายของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนผู้บริโภคมากที่สุด เนื่องจากตระหนักว่าการผลิตพืชผลทางการเกษตรเพื่อการบริโภคและเป็นสินค้าส่งออกนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรไทยซึ่งนับวันความต้องการผลผลิตทางการเกษตรจะมีสูงขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นของประชาคมโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านเงินทุน 3) ด้านวัสดุ 4) ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และ 5) ด้านการบริหารระบบ (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2551; สมคิด บางโม, 2545) และศึกษาการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ 4) ด้านผู้บริโภค

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 150 คน โดยใช้ในการคำนวณตามสูตรของ Green (ณัฐพล ชันธไชย, 2557, 17-31) โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ข้อคำถามแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นคำถามแบบประมาณค่า (Rating scale) กำหนดมาตรวัด 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นคำถามแบบประมาณค่า (Rating scale) กำหนดมาตรวัด 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ชุด และผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม วิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ โดยมีการใช้สถิติในวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

4.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และพรรณนาระดับ ปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และระดับการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าความแปรปรวน (Standard Deviation Variance: S.D²)

4.2 สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้วิจัยทำการรวบรวมจากแบบสอบถามแล้วจัดกลุ่ม ตามประเด็นที่กำหนดไว้ แล้วจึงทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 46-55 ปี มีระดับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. มีรายได้ ของครัวเรือน (ต่อ 1 ปี) 100,001-150,000 บาท มีระยะเวลาในการทำการเกษตร 6-15 ปี และมี ประสบการณ์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดผง ผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านผู้บริโภค ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านราคา ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คุณภาพการใช้งานปุ๋ยอินทรีย์อยู่ในระดับดี ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับปานกลาง ได้แก่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานง่าย ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เป็นผลิตภัณฑ์ ที่ได้มาตรฐาน การออกแบบบรรจุภัณฑ์เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์ การบรรจุหีบห่อ แข็งแรง ปลอดภัย และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ เครื่องหมายการค้าของปุ๋ยอินทรีย์เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ตามลำดับ

1.2 ด้านราคา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ราคาขายของปุ๋ยอินทรีย์เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน รองลงมา คือ ราคาขายของปุ๋ยอินทรีย์ต่ำกว่าราคาปุ๋ยเคมี ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ราคาขายเหมาะสมกับคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ ราคาขายเหมาะสมกับชนิดของปุ๋ยอินทรีย์ และราคาขายเหมาะสมกับขนาดของปุ๋ยอินทรีย์ ตามลำดับ

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ที่สะดวกรวดเร็ว รองลงมา คือ มีปุ๋ยอินทรีย์ที่พร้อมสำหรับการจำหน่ายอยู่เสมอ ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปุ๋ยอินทรีย์ที่จำหน่ายมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ สถานที่จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์มีความสะดวกสบายต่อการเลือกซื้อ มีการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ทั่วไปในท้องตลาด มีการโฆษณาปุ๋ยอินทรีย์ตามสื่อต่างๆ สถานที่จำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์มีบรรยากาศสนใจในการเลือกซื้อ และมีบริการหลังการขาย ตามลำดับ

1.4 ด้านผู้บริโภค โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของเกษตรกร รองลงมา คือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานตามที่คาดหวังไว้ ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยเพิ่มผลผลิตให้เกษตรกร ตามลำดับ

2. ปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และด้านเงินทุน ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวัสดุ ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริหารระบบ และด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านบุคลากร ตามลำดับ โดยพิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในลำดับแรก ได้แก่ ผู้ทำการผลิต ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ทันต่อความต้องการ ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ผู้ทำการผลิตใช้ความสามารถในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อย่างเต็มที่ ผู้ทำการผลิตมีความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ผู้ทำการผลิต ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และผู้ทำการผลิตเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตามลำดับ

2.2 ด้านเงินทุน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ การลงทุนสร้างโกดังที่ได้มาตรฐานไว้เก็บปุ๋ยอินทรีย์ รองลงมาคือ การลงทุนเพิ่มวัตถุดิบเพื่อรองรับการผลิตที่เพิ่มขึ้น การลงทุนด้านเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ในการผลิต การลงทุนซื้อเครื่องจักรที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิต และการลงทุนในการสร้างโรงงานที่ได้มาตรฐาน ตามลำดับ

2.3 ด้านวัสดุ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ คุณภาพของวัตถุดิบจะส่งผลต่อคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ รองลงมาคือ ต้นทุนของวัตถุดิบเป็นตัวกำหนดราคาปุ๋ยอินทรีย์ให้ต่ำหรือสูง ส่วนข้อที่มีความคิดเห็น

อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพดีทำให้ผลผลิตมีราคาแพง และการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพเหมาะสมทำให้ได้ราคาต่ำลง ตามลำดับ

2.4 ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ เครื่องจักรที่ทันสมัยทำให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้มากขึ้น รองลงมาคือ เครื่องจักรที่ทันสมัยช่วยลดเวลาในการผลิต เครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ลดต้นทุนในการผลิต และเครื่องจักรที่ทันสมัยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตตามลำดับ

2.5 ด้านการบริหารระบบ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วัตถุดิบที่มีอยู่ได้รับการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ มีการควบคุมระบบการผลิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ และปรับกำลังการผลิตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รักษา กำลังการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า มีการควบคุมระบบการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีการระบุ ระเบียบ และมาตรฐานในการผลิต และมีการฝึกฝนทักษะในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ตามลำดับ

3. ลักษณะส่วนบุคคลโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ระยะเวลาในการทำ การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และ รายได้ครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ ปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยรวมมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ .001 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ด้านบุคลากรมีผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผู้บริโภค มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านราคา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านผลิตภัณฑ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของเกษตรกร เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานตามที่คาดหวังไว้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยเพิ่มผลผลิตให้เกษตรกร สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์, และคนอื่นๆ (2550) ที่ว่าปัจจัยกระตุ้นทางการตลาด ความหมายและขั้นตอนการกำหนดกลยุทธ์ อันจะทำให้เข้าถึงปัญหาและสามารถปรับปรุงพัฒนาให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้ กลยุทธ์ทางการตลาดเป็นวิธีการใช้ปัจจัยกระตุ้นทางการตลาดให้เหมาะสมกับตลาดเป้าหมาย จากความหมายนี้ เป็นการใช้ปัจจัยกระตุ้น 4 ประการ 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) การจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมการตลาด วิธีการพื้นฐานที่สร้างให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์จากลูกค้า โดยอาศัยโปรแกรมการตลาด จากความหมายนี้บอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการใช้กลยุทธ์การตลาด คือ กระตุ้นให้เกิดความ

ต้องการซื้อจากลูกค้าโดยอาศัยโปรแกรมการตลาด ซึ่งก็คือปัจจัยการตลาด 4 ประการนั่นเอง ปัจจัยกระตุ้นการตลาด คือ ตัวแปร ทางการตลาดที่ควบคุมได้ซึ่งเกิดจากการใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์ (2555) เรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและปัจจัยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านที่มากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ ด้านราคา ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีรายละเอียดดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์รองลงมาคือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ส่วนตรรกะของผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด ด้านราคา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ราคาที่เหมาะสม รองลงมาคือ มีการติดป้ายบอกราคาอย่างชัดเจน และสามารถต่อรองราคาได้ ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุดคือ ความสะอาดของสถานที่จัดจำหน่าย รองลงมาคือ สถานที่จัดจำหน่าย และความสะดวกในการเดินทาง ส่วนมีสถานที่จอดรถเพียงพอ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด ด้านการส่งเสริมการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุดคือ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ มีผลิตภัณฑ์ให้ทดลอง และมีเอกสารแนะนำผลิตภัณฑ์ส่วนพนักงานคอยอธิบายเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด

2. ปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต รองลงมา คือ ด้านเงินทุน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านวัสดุ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารระบบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสำคัญกับเครื่องจักรที่ทันสมัยทำให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้มากขึ้น เครื่องจักรที่ทันสมัยช่วยลดเวลาในการผลิต เครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต สอดคล้องกับแนวคิดของ ยุทธ ไทยวรรณ (2555) ในกระบวนการผลิตสินค้าใดๆ ส่วนประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดผลผลิตที่ดี คือ คน เครื่องจักร วัตถุดิบ ถ้าส่วนประกอบทั้ง 3 ไม่บกพร่องสินค้าที่ผลิตได้ก็อยู่ในระดับมาตรฐานที่น่าเชื่อถือสำหรับผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิตุพงศ์ คันธวงศา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากผักตบชวาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา พบว่า ด้านบริบทของโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากผักตบชวาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา พบว่า สถานที่ตั้งโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีความเหมาะสม เพราะอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ และมีความจำเป็นมากในการจัดตั้งโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ส่วนเครื่องจักรที่ใช้ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาด้านคุณภาพและราคาของปุ๋ยอินทรีย์ ปัญหาฝุ่นละอองจากการปั่นวัตถุดิบ และปัญหากลิ่นจากการตากวัตถุดิบ ปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอดำเนินสะดวก

จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญ (F = 2.034 และ $P > .05$) ต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร ซึ่งแปลความหมายได้ว่า เกษตรกรที่มีคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สูงเป็นผู้มีปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ด้านบุคลากร เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และการบริหารระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนนา มีละดคำ (2551) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของกองทุนมูลโค-กระบือ ตำบลห้วยสามพาด อำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) กองทุนมูลโค-กระบือก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2548 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสามพาด โดยมีคณะกรรมการจัดการกองทุน 4 ฝ่าย ประกอบด้วย คณะกรรมการฝ่ายบริหาร คณะกรรมการฝ่ายผลิต และพนักงานผลิตปุ๋ย คณะกรรมการฝ่ายการตลาดและขนส่ง และคณะกรรมการฝ่ายการเงิน-บัญชี 2) การดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนจนถึงปีปัจจุบัน (2551) มีกำไรคิดเป็นร้อยละ 25.43 พนักงานสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้ด้วยตนเอง และทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เกี่ยวข้องและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งผู้ใช้ปุ๋ยได้ซื้อปุ๋ยราคาถูกทำให้ลดค่าใช้จ่าย 3) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยพาดให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านเทคโนโลยี ด้านบุคลากร และด้านการประชาสัมพันธ์ ปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร แต่การผลิตมีอุปสรรคด้านสภาพอากาศในฤดูฝนที่ทำให้ปุ๋ยที่ผลิตแห้งช้า และ 4) แนวทาง การพัฒนาการบริหารจัดการปุ๋ยอินทรีย์ให้สำเร็จมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 4 ข้อ ได้แก่ การใช้วัตถุดิบที่แห้งในการผลิตปุ๋ย กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิต เพิ่มการประชาสัมพันธ์ และปรับปรุงงานของศูนย์การเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ

3. ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยรวมมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ (F = 2.034 และ $P > .05$) ได้แก่ ระยะเวลาในการทำการเกษตร และรายได้ครัวเรือน แสดงให้เห็นว่าลักษณะส่วนบุคคลด้านระยะเวลาในการทำการเกษตร และรายได้ครัวเรือน มีผลต่อการจัดการคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญญา นวลแก้ว (2559) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมีของผู้ปลูกมันฝรั่งในตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีของเกษตรกร ผู้ปลูกมันฝรั่งในตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ รายได้ ต้นทุน แหล่งเงินทุนทางการเกษตร แรงงาน พื้นที่ที่ใช้ในการปลูก และระยะเวลาในการทำการเกษตร พบว่า มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกมันฝรั่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลมาศ ศรีนาค (2551) เรื่อง กระบวนการยอมรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ในนาข้าวของเกษตรกร อำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบกระบวนการยอมรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ในนาข้าวของเกษตรกร จำแนกตามเพศของเกษตรกร ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวนชั้นคือ ชั้นสนใจ ชั้นประเมินค่า ชั้นทดลองใช้ และชั้นยอมรับไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการบริหาร ปรับปรุงกฎระเบียบ กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ สารธรรมชาติ และการพัฒนาเกษตรอินทรีย์
2. ด้านบุคลากร พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรโดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาความรู้และศักยภาพจากพื้นฐาน
3. จัดตั้งศูนย์การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และส่งเสริมการร่วมทุนระหว่าง ภาคเอกชนกับกลุ่มเกษตรกร ที่มีศักยภาพในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์
4. จัดให้มีระบบการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในลักษณะ การศึกษาเชิงบันเทิง
5. จัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และฐานข้อมูล ที่ครอบคลุมและทันสมัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอ ดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. ควรมีการต่อยอดการศึกษาโดยเลือกทำการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการที่มีต่อผลคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอ ดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลทางงานวิจัยที่มีความหลากหลายมากขึ้น
3. ควรทำการศึกษาการปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของประชาชนจังหวัดอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การประยุกต์ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดต่างๆ ตลอดจนการเพิ่ม คุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์ให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กมลมาศ ศรีนาค. (2551). กระบวนการยอมรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ในนาข้าวของเกษตรกร
อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.
- กาญจนา มีลาตคำ. (2551). การบริหารจัดการการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของกองทุนมูลโค-กระบือ ตำบล
ห้วยสามพาดอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ณัฐพล ชันชโย. (2557). Green. S. B. (1991). How many subjects does it take to do a
regression analysis? Multivariate Behavioral Research, 26, 499–510. วารสาร
เกษมบัณฑิต, 15(1), 17-31.
- เดลินิวส์. (2558). ผลิตภัณฑ์ทะลุเป้าเกิน 250,000 ตัน. สืบค้น เมษายน 2, 2559,
จาก <http://www.dailynews.co.th/agriculture/295731>.
- ทัศนีย์ อุตตนันท์ และประทีป วีระพัฒนนิรันดร์. (2556). ธรรมชาติของดินและปุ๋ย. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาปฐพีวิทยา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิตุพงศ์ คันธวงศา. (2553). การศึกษาการดำเนินงานโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากผักตบชวาของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา. การศึกษาอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย.
- พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์. (2555). พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาด
ของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาวในจังหวัดนนทบุรี. นนทบุรี: วิทยาลัย
ราชพฤกษ์.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2555). การบริหารการผลิต. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- วรัญญา นวลแก้ว. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไปใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมีของ
ผู้ปลูกมันฝรั่งในตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. ราชภัฏนครสวรรค์วิจัย
1(1), 999-1009.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์ม
และ ไซเท็กซ์.
- สมคิด บางโม. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.